

1. Corona, natuurlijke rijkdommen en de noodzaak van regulering

Meer onderzoek is vereist om duidelijke conclusies te kunnen trekken over de exacte oorsprong van Sars-CoV-2. Maar [verschillende wetenschappers](#) wezen al op de grootschalige vernietiging van de natuur als een belangrijke factor in de verspreiding van ziektes, waaronder Covid-19. Exploitatieactiviteiten zoals houtkap, mijnbouw, industriële landbouw, wegebouw en verstedelijking (naast de jacht en wildhandel) leiden tot de verstoring en vernieling van ecosystemen. Ze zorgen er bovendien voor dat meer mensen in contact en conflict komen met dieren, waardoor deze ziektes gemakkelijker worden overgedragen.

Klimaatverandering, bevolkingsdruk en de geglobaliseerde wereldeconomie (in het bijzonder het wereldwijde vliegverkeer) versnellen en versterken virusuitbraken. Bij ongewijzigd beleid zullen dergelijke crisissen in de toekomst vaker voorkomen. Er wordt in dit verband bijvoorbeeld gewezen op het reële risico van een volgende pandemie als gevolg van [de snel toenemende ontbossing in het Braziliaanse Amazonewoud](#). Experts pleiten daarom voor een globale “*One Health*”-aanpak: de gezondheid van mensen hangt samen met de gezondheid van de natuur en het leefmilieu, en deze holistische visie moet zich ook vertalen naar het beleid.

Gezondheidszorg verdient in de huidige context uiteraard prioritaire politieke aandacht. Maar tegelijkertijd moet het beleid zich ook richten op preventie. Broederlijk Delen onderschrijft de analyse van de Europese ngo-coalitie European Coalition for Corporate Justice (ECCJ), **dat de Covid-19-crisis de noodzaak heeft blootgelegd om de economische globalisering [beter te reguleren](#)**. Regulering en juiste investeringen kunnen helpen om de dieperliggende oorzaken van pandemieën aan te pakken en om toekomstige crisissen te voorkomen.

Ondernemingen die actief zijn in de sectoren van onder meer de mijnbouw, agro-industrie, energie en houtkap hebben de verantwoordelijkheid om milieunormen en mensenrechten te respecteren, waaronder ook het recht op gezondheid. In lijn met internationale kaders zoals de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights*, wordt van bedrijven verwacht dat ze gepaste zorgvuldigheid (*due diligence*) toepassen. Ze moeten alle mogelijke maatregelen nemen om te vermijden dat hun activiteiten bijdragen tot de omstandigheden die pandemieën veroorzaken of die de negatieve effecten ervan versterken. Daarnaast is het ook belangrijk dat aan staatssteun voor bedrijven bindende mensenrechten- en milieuvorwaarden worden gekoppeld.

Na jarenlange strijd van ngo's lijkt er op Europees niveau eindelijk een doorbraak te komen in dit debat – ondanks (of net dankzij) de Covid-19-crisis. Tijdens een webinar op 29 april [engageerde EU-Commissaris Didier Reynders zich](#) voor een wetgevend initiatief rond zorgplicht voor bedrijven in alle sectoren: een mijlpaal. Aanleiding is [een uitgebreide studie](#) op vraag van de Europese Commissie, die erkent dat vrijwillige initiatieven niet volstaan. Ook het Europees Parlement stelt in [een recente resolutie](#) over de economische impact van Covid-19 dat *due diligence* een noodzakelijke voorwaarde is om toekomstige crisissen te voorkomen en mitigeren, en om

duurzame handelsketens te garanderen. Bovendien zijn ook internationale [investeerders](#) vragende partij voor wetgeving. Samen met haar internationale netwerk CIDSE zal Broederlijk Delen dit dossier blijven opvolgen.

2. VN-verdrag bedrijven en mensenrechten

Naast de dynamiek op EU-niveau blijven we ook het belang benadrukken van de onderhandelingen over [een internationaal verdrag rond bedrijven en mensenrechten](#), in de schoot van de VN-Mensenrechtenraad. Het is momenteel nog onduidelijk of de zesde sessie (voorzien voor 26-30 oktober 2020) kan plaatsvinden. Ondanks deze onzekerheid blijft het politieke debat over het verdrag aan de gang.

Op 28 april werden [in de Kamercommissie Buitenlandse Zaken](#) verschillende vragen over het dossier gesteld aan minister van Buitenlandse Zaken Goffin, op initiatief van Broederlijk Delen en andere ngo's. "België zal tijdens de verdragsonderhandelingen binnen de EU blijven pleiten voor een sterk EU-engagement", beloofde de minister. "Zo heeft ons land tijdens de werkgroep van de EU-mensenrechtenraad Cohom eind januari nogmaals ervoor gepleit dat de EU deelneemt aan de nieuw geplande verdragsonderhandelingen." Broederlijk Delen is blij met dit engagement en vraagt **een actieve en inhoudelijke betrokkenheid bij dit proces van niet alleen de EU, maar ook van België als lidstaat**. Een eerstvolgende tussentijdse consultatie over de verdragstekst vindt plaats op 29 mei 2020.

3. Covid-19, mensenrechten en economische belangen in Latijns-Amerika

De Covid-19-pandemie treft niet alleen Europa. Ook in Latijns-Amerika slaat het virus hard toe (lees [hier](#) de updates over de situatie in de verschillende partnerlanden van Broederlijk Delen). Overheden nemen ingrijpende quarantainemaatregelen om een overbelasting van de gezondheidszorg te vermijden.

Deze lockdowns hebben echter een enorme sociaaleconomische impact. De Verenigde Naties verwachten [een ongeziene economische crisis](#) in de regio Latijns-Amerika en Caraïben. Op macro-economisch vlak is de instorting van de grondstoffenprijzen een zware klap, aangezien veel landen erg afhankelijk zijn van grondstoffeninkomsten. Ook de verstoring van de wereldwijde handelsketens raakt tal van sectoren (bijvoorbeeld de [artisanale goudmijnbouw](#)). Vooral informele arbeiders, families op het platteland, inheemse gemeenschappen en vrouwen worden vanwege hun reeds kwetsbare positie extra hard getroffen. Latijns-Amerika is vandaag al het meest ongelijke continent ter wereld, en die ongelijkheid dreigt nog verder toe te nemen.

Tegelijkertijd wordt de coronacrisis misbruikt om burgerlijke vrijheden aan banden te leggen. "De Covid-19-crisis kan tijdelijke, adequate en noodzakelijke opschortingen van bepaalde mensenrechten rechtvaardigen, maar niet de systematische aanvallen op mensenrechten, de democratie en de rechtstaat die te veel regeringen in de voorbije weken hebben gelanceerd. In verschillende gevallen bestaat het risico dat bedrijven deze aanvallen mee faciliteren", [zegt de internationale mensenrechtenorganisatie FIDH](#), waarbij ook verschillende partners van Broederlijk Delen zijn aangesloten.

Economische belangen primeren in veel landen op de volksgezondheid en veiligheid van burgers. In [Brazilië](#) zet president Bolsonaro de gezondheid van miljoenen burgers op het spel door de

ernst van Covid-19 te minimaliseren, terwijl de roekeloze exploitatie van het Amazonewoud en het geweld tegen de inheemse bevolking gewoon verdergaat. In [Peru](#) staat de regering uitzonderingen op de strenge lockdown-maatregelen toe aan de machtige mijnbouwindustrie. “De stemmen vanuit de vakbonden uit de sector, en van de lokale boerengemeenschappen die rond de mijnen leven en terecht bezorgd zijn dat mijnwerkers het virus gaan overdragen in gebieden waar geen noemenswaardige medische infrastructuur aanwezig is, werden daarbij niet gehoord”, schrijft onze vertegenwoordiger ter plaatse.

De lockdowns verhogen ook het risico voor mensenrechten- en milieuactivisten: er zijn minder getuigen, en bedreigde activisten vinden moeilijker een veilig onderkomen. In [Colombia](#) maken gewapende groepen, die vaak banden hebben met de illegale mijnbouw, grootgrondbezitters en drugshandel, misbruik van de quarantainemaatregelen om leiders van lokale gemeenschappen te vermoorden.

In een [gezamenlijk statement](#) met ons internationale advocacy-netwerk EU-LAT Network **roepen we de Europese Unie op om in de politieke relaties met Latijns-Amerika en in de ontwikkelingssamenwerking aandacht te blijven hebben voor de promotie en bescherming van de mensenrechten, in het bijzonder van de meest kwetsbare groepen** (boerengemeenschappen, inheemse gemeenschappen, vrouwen). Daarbij vragen we onder meer een opschorting van de onderhandelingen over handelsakkoorden tussen de EU en Latijns-Amerika (zoals het Mercosur-akkoord), toezicht op respect voor mensenrechten door Europese bedrijven en investeerders in de regio, en nauwgezette opvolging van de situatie van milieu- en mensenrechtenverdedigers.

4. **#BeterNaCorona: de crisis als hefboom voor systeemverandering?**

Terwijl de coronacrisis nog wereldwijd woedt, is het debat over de economisch relance volop aan de gang. Uit verschillende hoeken klinkt de roep om systeemverandering. Zeventien Europese milieu- en klimaatministers lanceerden [een pleidooi](#) om de *Green Deal* centraal te stellen in het herstelplan na de pandemie (jammer genoeg ging Vlaanderen op de rem staan en ondertekende België deze oproep niet). In eigen land bundelen verschillende media en denktanks ideeën voor een sociaalecologische wederopbouw van de economie en samenleving, met het gezamenlijke initiatief [#BeterNaCorona](#).

Ook tal van internationale ngo's, waaronder CIDSE, [roepen de EU-leiders op](#) om werk te maken van een duurzaam en solidair Europa, als antwoord op de huidige crisis. Deze verschillende oproepen en initiatieven sluiten nauw aan bij de [analyse van Broederlijk Delen](#) rond systeemverandering, die we tijdens onze voorbije campagne ‘*Delen doet goed, ook met het Zuiden*’ centraal stelden.

Contact

Wies Willems
Beleidsmedewerker natuurlijke rijkdommen
wies.willems@broederlijkdelen.be
02/213 04 43
0485/67 96 19